

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Christophori de Ortega Sanclementini, E' Societate
Iesv. Qvondam in Provincia Toletana Theologiæ
Scholasticæ publici Professoris ... Tractatvs Dvo, De
Trinitate, Nec non, Incarnatione**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, 1664**

Qvæst. III. De donis, gratiisque gratis datis Spiritus sancti Christi
humanitate collatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94251](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94251)

QVÆSTIO III.

De donis gratisque gratis datis Spiritus S.
Christi humanitati collatis.

PIRITVS sancti dona sunt septem, vt pueri è Cathéchismo quoridie recitare solent, gratiæ vero gratis datæ nouem vulgò numerantur. De donis igitur primo: Secundò de gratis datis singulatim etiam statuedum nobis erit.

CERTAMEN I.

Habit Christum humanitas septem Spiritus sancti dona.

I **C**onclusio præfixa de fide est: vt petè expressa Isai. c. 11. Ibi enim septem hæc Spiritus S. dona singulatim numerata, à Propheta futura in Christo prædicuntur his verbis: *Requiescet super eum Spiritus Domini: Spiritus sapientiæ, & intellectus, consilij, & fortitudinis; Spiritus scientiæ, & pietatis, & replebit eum Spiritus timoris Domini.* Probatur insuper ratione, quia omnia hæc, & singula dona gratiæ, & perfectiones sunt, nullam imperfectionem; aut indecentiam cum dignitate, aut muneribus humanitatis Christi pugnantem continentes; ergo fuerunt ea omnia; singula dona in Christi humanitate. Consequentia est legitima, sæpeque in simili à nobis probata. Minor probatur sola eorum donorum explicatione, & quidem è septem his donis quatuor ad intellectum pertinent, tria vero ad voluntatem: quæ ad intellectum hæc sunt *Spiritus sapientiæ, Spiritus scientiæ, Spiritus intellectus, Spiritus Concilij*; quæ vero ad voluntatem *Spiritus fortitudinis, Spiritus pietatis, Spiritus timoris Dei.* Et quidem de dono timoris Dei propriè accepto maius aliquid difficultatis apparet, vt decenter in Christi humanitate fuerit: quare de eo separatim, nec adeo breuiter probanda erit minor; de sex vero reliquis donis facile probatur.

2 Etenim dona hæc generatim loquendo vehemèntiores quidam Spiritus S. impulsus ad extraordinaria quædam virtutum opera, ad quæ licet liberè, ac meritorie iusti ea operentur, agi potius quam agere merito videantur. *Spiritus sapientiæ*, conuenientias, & dignitatem mysteriorum diuinorum, vt credantur per altissimas causas, & æternas eorum rationes assequitur. *Spiritus scientiæ* eadem per minus eleuatas causas, ordinariis tamen, & frequentibus superiores agnoscit. *Spiritus intellectus*; eadem ex profunda, atque extraordinaria Scripturarum intelligentia illustrat. *Spiritus consilij*; extraordinario Dei instinctu statuit, quid hic, & nunc agere oporteat, agendumque sit. *Spiritus fortitudinis*; ex peculiari etiam Dei motione grauissima pericula despicit, impauideque aggreditur. Duorum horum donorum Spiritus S. extremorum, nempe *Spiritus consilij*, & *Spiritus fortitudinis*, sancta Apollonia illustrat, ac mirandum Ecclesiæ exemplum fuit: iudicans Dei instinctu gratum ipsi fore se tortorum crudelitatem præoccupando inseparatum rogum vitro conuicere, totique minacibus flammis contemptis ex eo consilio, & Dei peculiari, & extraordinaria motione fortitudinis Spiritu se in illum copiectans. *Spiritus pietatis* ad singularia, & extraordinaria reuerentiæ, & cultus Dei opera, & parentum ob Deum impellit.

3 Ex hac igitur breui horum sex donorum Spiritu S. dilucidique explicatione vulgari facile constat; Primo, nullam in eis imperfectionem humanitate Christi in-

dignam, quare neque indecentiam vllam Christi conuenienter, quod solum minor discursus facti, vt dona hæc in Christo fuisse conuincerentur, probanda conueniebant. Constat secundo vltior conclusionis notitia quoad sex dona ista ex scriptura probatio. Sæpe enim diuina mysteria conuenientissima Dei bonitati per altissimas rationes, & causas monstrabat, nonnumquam per paulo inferiores, audientibus tamen tunc accommodatiores: frequenter ex profunda scripturarum intelligentia, & penetratione illustrat: tum cum Pharisæis disputans, tum discipulos duos Emaus euntes conuincens, tum alias, ac denique dum omnibus sensum Scripturarum aperuit. Spiritus concilij, & fortitudinis in horum emicuit dum hostibus passioni, & mori vltione occurrat; in templo insuper dum mensis cathedrisque eorum subuersis, flagellis male acceptos eo cuncti negotiatores: quo in loco, atque in crucis sacrificio Spiritus pietatis suum mirificis exemplis demonstrat, cum vltione in Dei obsequium, & sacrificium profudit, ac discipulum Matrem, suumque Patri Spiritum commendauit.

CERTAMEN II.

De dono Timoris.

I **D**e dono timoris Dei in Christo fuisse definitum est contra Abailardum ab Innocentio 11. inter omnes enim Abailardi articulos ad se à Bernardo, & alijs Episcopis missos, atque damnatos testatur ipse apud Bernardum epist. 194. alterum huiusmodi esse: *Non fuisse in Christo timorem casum*; quem errorem referunt etiam Sanderus 7. de visibili Monarch. heresi 146. Alphonsus de Castro aduers. hæres. verbo *Christus heresi 9.* Sed tamen veritas hæc difficultatem patitur non exiguam. Etenim timor est fuga imminenti mali, v. g. peccati filialis quidem ob Dei reuerentiam nec eo Parenti Deo displiceamus, feruilius vero ne à Deo ob illud puniamur: vt que autem humanitati Christi etiam antecederet impecabili videretur impossibilis quo enim pacto imminenti Deo displicentiam, vel supplicium timere humanitas ob peccatum, quod sibi humanitas ipsa indicabat certo esse impossibile, si vt ita de illo, sine ob illud displicentiam Dei, siue supplicio timeret, non solum possibile sibi, sed imminens etiam peccatum estimare deberet? S. Th. q. 7. a. 6. Vafq. Soar. reliquique interpretes ob propterea docent timorem Christi qua hominis non fuisse propriè Dei timorem ob peccatum quod nullatenus sibi possibile, nedum futurum, & imminens potest cogitare, sed impropriè solum Dei timorem extitisse: quatenus solum dicit fugam, & auersionem voluntatis à peccato ob Dei reuerentiam, quo pacto iusti, ac religiosi Dei cultores, Deum timentes, ac timorati dicuntur psalm. 21. n. 24. psalm. 118. n. 79. Ionaz 1. n. 9. Lucæ 2. n. 34. de Simone.

2 Sed obiicit Bernal. frustra definiendum ab Innocentio contra Abailardum timorem Dei in humanitate Christi in sensu, in quo neque ab Abailardo, neque ab vllò nisi amentissimo homine negari poterat. Sed parum viget. Nam errores non nisi à vesanis, & amentissimis hominibus asseruntur. De factò autem Abailardum non negasse timorem in eo sensu nullatenus ostendit Bernal. nisi ex impossibilitate negandi in eo sensu, quam non probabit vnquam. Est siquidem negatio timoris Dei in eo sensu assertu possibilis ab humana ignorantia. Melius sanè eiusmodi doct. inam impugno: quia à damno timorem Dei proprium eum solum esse, quo peccatum fugimus imminens ob imminenti Deo displicentiam, imminenti ob peccatum, ac proinde eiusmodi timorem Dei in humanitate Christi esse minime potuisse, restat de factò fuisse, vt hi DD. admittunt, Abailardus negasse timorem Dei in humanitate Christi in sensu proprio verè, ac rectè negabat: quare damnari ab Innocentio eius negatiua propositio absolute non poterat, atque opposita

opposita absolute definiri nulla quippe propositio absolute vera in sensu proprio damari absolute potest, eiusque opposita absolute definiri, eo quod hæc in sensu improprio vera sit, illa vero in sensu improprio falsa: quin errandi occasio aperta Ecclesie præbeatur.

3 Sed responderi potest ex Vasq. d. 44. c. 2. num. 5. S. *Vera igitur sententia.* Affectum reuerentia circa maiestatem Dei potentem mala infligere, vocari etiam timorem reuerentialem. Est quippe quædam retractio creaturæ ad se ipsam præ admiratione immensæ maiestatis diuinæ quam dubio procul habuit humanitas Christi, fuitque timor castus, seu reuerentialis, quem negabat Abailardus. Quod autem affectus iste sit ex dono timoris docent S. Th. q. 7. art. 6. ad 1. & 2. q. 19. a. 11. atque comment. in id psalm. 18. *Timor Domini sanctus permanens in seculum seculi.* Magist. in 3. d. 34. cap. vlt. vbi S. Bonau. a. 2. q. 3. Gabr. q. vnic. art. 3. dub. 2. interpretes S. Thom. ad citatum articulum 6. Alex. p. 2. q. 118. m. 3. art. 6. & q. 175. m. 1. atque hoc sensu admittitur in Angelis ac Beatis à Dyonyf. 12. de celesti Hierarch. post med. à Gregor. 17. moral. c. 15. ad 1. Job 26. *Columnæ cali contremiscent.* Eoque sensu, timor Domini sanctus æternum in Beatis dicitur duraturus datis verbis ex psalm. 18. & Matth. 9. miraculi à Christo patrati spectatores dicuntur. *Videntes autem timuerunt, & glorificauerunt Deum, qui dedit potestatem talem hominibus.* Duos igitur actus proprios doni timoris assignat Vasq. ex S. Th. & Doctoribus citatis cum num. 6. tum num. 8. alterum reuerentia maiestatis Dei potentis mala infligere, quem, & religionis, & humilitatis etiam esse posse cum Alexandro ait; alterum fugæ mali, siue culpæ, siue pænæ, aut physici damni à Deo infligendi, & hunc respectu culpæ neque in Beatis, neque in Christo esse posse ait, ob rationem dubitandi, nec de huius negatione damnatur Abailardum, sed de negatione actus primisquem etiam à Durando negatum sentit.

4 Censeo cum Vasq. quoad censuræ, & damnationis materiam contra Abailardum. Sed tamen adhuc contendendo respectu mali culpæ, & pænæ à Deo possibili fuisse actum timoris, & fugæ, nec solum illum primum reuerentia hæcens explicatum. Primò: quia, vt doctè obseruat noster Vuadingo d. 5. dub. 4. num. 27. versu. *Disput. primo.* De essentia timoris quatenus fuga mali est non est anxietas, & horror imminenti mali, licet frequenter in nobis ex eiusmodi imminetia excitetur in appetitu sensitiuo, & inde per sympathiam in voluntate. Sed solum est auctio mali culpæ ob reuerentiam excellentiæ diuinæ, & supremum dominium, & potestatem Dei ad inferendum mala creaturis ob culpam: licet nec culpa, nec pœna futura iudicentur. Sed dices timorem contrarium esse spei, quæ non est nisi de bono futuro. Verum non ita requirit futuritionem mali cognitam, sicut spes boni futuritionem. Timemus enim malum conditionatè solum futurum, & quod ne futurum quidem cognoscimus, sed dubitanter solum, præcipuè si malum magnū sit. Pulchrè ad rem hanc Seneca. *Fulmina,* inquit, *paucorum periculo cadunt omnium metu. Non enim quid fecerit sed quid facturus sit cogitatur in eo qui omnia potest.* Vbi è sola potestatis, & arbitrij supremi Dei, vt in nos fulminet, id enim significat. *Quid facturus sit qui omnia potest.* Timorem, ac metum in nobis concipi docet. Suadent exempla quotidiana filius, qui durè flagellantem mancipium videt, quin ipsi imminet flagellum propriè Patrem timet. Ad quem modum iustos, ac sanctos ex duro Dei iudicio postremo aduersum sceleratos, quod sibi non imminere scient, timore concutiendos Patres aiunt.

5 Denique licet non nisi malum imminens, atque, vt tale cogitum mouere ad timorem possit, timoris actus de peccatis, & malis physicis concedi in Christo debet: tum quia offensas hominum contra Deum quem tam ardentè amabat ex Dei Charitate cum certo futuram cognosceret timebat: nec non ex sui ipsius concupiscentia, cum amor Dei offensas illas proprias ipsi, qua homini etiam fecisset, quare, & vt suas timebat. Secundo: quia cum omnium hominum caput esset mala culpæ membris imminetia sua etiam iure reputabat, si bique mo-

raliter imminetia timebat. Tertio quia sua etiam titulo Charitatis ad dolorem effecerat. Quarto: quia sua etiam ad satisfactionem numerabat. Quinto quia, vt aliorum erant ex Charitate timebat, sicut, & aliorum bona, & salutem, vt aliorum quant, ex charitate, & beneuolentia sperabat, vt contra Vasq. & affectus docebamus q. 1. & sanè ex hoc peccatorum alienorum timore actuali, siue ex charitate, siue ex concupiscentia, siue ex vtraque concepto, vsque ad sanguinis decurrentis profluuium ab Euangelistis narratum timuisse, atque exhorruisse humanitatem Christi in horto auctores sunt Patres plures, quos de eo timore agentes memorauimus. A Grandem de malis penè physicis etiam timuisse ad tædium, & pauiorem vsque vidimus ibidem. Ea vero mala quatenus peccatorum, pro quibus satisfaciebat, pœna erant timore reuerentialem, qui doni timoris casti Dei actus esse apertè timuit: erant quippe eiusmodi mala affectus displicentiæ Dei de peccatis, atque indignabundæ, vt sic loquar, & iratæ maiestatis Dei.

6 An vero quatenus mala physica, atque Dei physica potentia manabant affectu timoris, Dei dono, Christi humanitas illa fuerit auersata difficilis examinata est. Etenim sub ea consideratione, quatenus à Dei potentia, & beneplacito diuino erant auersari Christi voluntas non poterat, sed prosequi potius, & optare, vt de facto prosequuta, atque amplexata fuit: quatenus vero mala physica, & creata fuere ex naturali affectu concupiscentiæ, licet deliberato, & honesto, vt diximus, ea Christus pertimuisse videtur: ergo illa secundum eam considerationem non timuit ex dono timoris. Nihilominus censeo ea etiam ex dono timoris Dei, & casto pertimuisse Christi humanitatem: licet enim mala physica creata ex naturali concupiscentia, ac non ex dono timoris secundum se sumpta timeamus; ast Christus non ea sub hac solum consideratione pertimuit, sed quatenus Dei potentem maiestatem concernebant, quam simul reuerebatur eodem actu, qui fuga mali, & reuerentia diuinæ maiestatis infligentis simul erat. Vterque autem respectus siue affectus proprius est doni timoris Dei, vt bene obseruauit S. Th. Alexander, & Vasq. ex quo vero habitu eiusmodi actus promanant, an ex speciali doni timoris dubitari hic poterat. Censeo cum Alexandro illam retractionem voluntatis creatæ ad se consideratione diuinæ maiestatis, & potentia humilitatis, ac religionis affectum esse: Fugam vero mali, siue culpæ, siue pænæ cum respectu ad Dei displicentiam de peccato esse Charitatis, quando ex Dei, vel proximorum complacencia sunt: quatenus vero concernit malum physicum Dei potentiam quam simul reueremur esse religionis, vel humilitatis: quare ex nullo speciali habitu timoris procedere nisi quando prouenit ex charitate, sed ex religione humilitate, vel similibus esse, vt bene Vasq. supra num. 7. & Alexander. Cum autem nos habitus pro naturalibus purè virtutibus non agnoscamus ad timoris affectus naturales nullum doni timoris habitum recognoscimus.

CERTAMEN III.

De gratis gratis datis humanitatis Christi.

1 **G**ratias Spiritus S. quas gratis datas vocamus no-
tam esse diximus in quæstionis explicatione. Omnes autem ad aliorum utilitatem tendunt, atque 1. Corinth. 12. enumerantur, pleraque earum sunt donorum Spiritus Sancti, quasi effectus, vt ex eorum explicatione constabit. Primo loco recensentur ab Apostolo, *Sermo Sapientia.* id est facilitas ad explicanda mysteria, & veritates fidei per causas altissimas, & superiores conuenientias. *Sermo scientia.* facilitas ad eadem per inferiores rationes audientium captui accommodatas explicanda. *Fides,* id est vel fiducia necessaria ad miracula patrandi iuxta Chrysof. vel animofitas impauida ad fidem prædicandam

prædicandam iuxta Ambros. vel eximia rerum fidei penetratio ipsius promulgatori necessaria ut volunt alij: *Gratia sanctorum*, id est donum sanandi ægros. *Operatio virtutum*. Id est donum patrando miracula alia. *Genera linguarum*; id est donum loquendi pluribus variisque linguis. *Interpretatio sermonum*, nempe donum interpretandi sacras Scripturas. *Discretio spirituum*; id est, donum discernendi, & iudicandi aliorum spiritus, siue motiones internas. Ac demum *Prophetia*, id est: donum absentis tempore, vel duratione, atque recondita quæque manifestandi. De hac gratia fecimus agemus. De octo vero præcedentibus fuisse in anima Christi constat, quia sunt perfectiones, & gratiæ humanitatem Christi, eiusque munera imprimis docentes, ut patet, quare illi sunt concedendæ, ut sæpè arguebamus in aliis.

2. Probatur secundo ex Euangelio, ex quo aperte eorum omnium gratiarum usus in Christi humanitate elucet. Equæ enim Euangelij pars est, in qua mysteria fidei per altissimas causas, ac per rationes audientium capiti accommodatioris, licet inferiores, Christus non explicuerit. Recolite Christi parabolas, quid de eius fiducia, impaudaque animo sitate in prædicando, atque docendo, ac rerum fidei penetratione dicam? Cum horum omnium passim in Euangelio illustrissima ipsius exempla occurrant. Quid de gratia sanctorum, quam tot deploratæ salutis ægri sanitati ab illo restituti prædicauerunt? Quid de operatione virtutum, siue gratia parrandi omnigena miracula, quam demones vel inuiti, sæpè confessi sunt, fuereque elementa omnia testata? nisi quod Iohannes c. vltimo sui Euangelij scripsit: totum nimirum orbem eis singulatim referendis carthâ fore perexiguam. de generibus linguarum earumque usu nihil est firmum ex Euangelio. Solum autem est certum eiusmodi gratiam habuisse cum eam discipulis suis fuerit impertitus, æqueque fuerit humanitatem ipsius decens, atque gratiæ reliquæ, licet non necessaria, quia Iudæis solum prædicauit: quanquam dubitandum minime sit pro diuersitate Prouinciarum Iudææ, in quibus prædicauit nonnullam esse linguarum diuersitatem, atque in vnaquaque iuxta eius proprietatem prædicasse. Item cum gentilibus alloqueretur, aut scriberet, ut ad Regem Abagarum eorum lingua, & characteribus usum esse. De excellentia interpretationis obuia sunt Christi cum discipulis, & Scribis, ac Phariseis, vel disputantis, vel loquentis testimonia perampla: sicut, & de Spirituum discretione.

3. Prophetiam Abulenſis in 11. numer. quæstione sexagesima-quarta humanitatem Christi denegauit absolute. Primo: quia Deus Prophetæ non est: & homo Christus est Deus: futilis ratio Deus substantiæ de se Prophetæ non est: aut Deus adiectiue sumptus per communicationem idiomatum Prophetæ dici potest, sicut plura alia quæ ipsi secundum se repugnant. Secundo: quia Iohannes plusquam Prophetæ dictus à Christo fuit gratia pro-

phetiæ: ergo citius neganda est Christo, quia homini Iohanni longè excellentiori. Respondetur non negari Iohanni Christo Prophetiam, sed eius in ea præcæritate Prophetis, qui Christum non viderunt excellentiam clarari; quare prophetia Christo homini longè excellentior concedenda erit. Tertio: quia obscuritas cognationis quæ Christi humanitatem dedecet, est de ratione prophetiæ, quæ eius obscuritatis defectu non est in beatissimis, quos obscura rerum cognitio non decet. Negari facile antecedit. Beatis autem prophetia non adesse non quidem defectu obscuritatis eius, sed status vite, quæ Christo non defuit, estque ad prophetiam necessarium quibus.

4. Idcirco Doctores reliqui prophetiæ donum Christo qua homini concedunt, atque Abulenſis sententiam temeritatis merito notant. Probatur communis conclusio ex Euangelio in quo extant exempla plurima, quibus futura Christus, qua homo, prædixit, abscondita, & occulta aperuit, secreta cordium propalauit: ob quæ frequenter Prophetæ nominatus est ab Hebræis Luc. 7. *Propheta magnus surrexit in nobis*: à Cananæa Ioan. 4. *Domine, serua me*: à Discipulis Luc. 24. *De Iesu Nazareno, qui vir fuit Prophetæ: à se ipso Lucæ 4. Non est Prophetæ honore nisi in Patria sua: Lucæ 13. Non capiti Prophetæ ire, nisi in Hierusalem.* Denique, & ab Spiritu sancto, si fuerat multis retro sæculis compellatus, Deuteronomio decimo octauo, *Prophetam suscitabit vobis Dominus de fratribus vestris: tanquam me ipsum audistis.* Quæ verba in hebreo improprio prolata intelligi à sano Theologo nequeunt. Idcirco August. tract. 15. in Ioann. ad verba data in Ioann. 4. ac 6. contra Faustum c. 18. Ambros. in psalm. 118. ad ea verba: *Particeps ego sum.* Cyrill. Alex. 8. contra Iulianum. S. Isidorus 7. originum, c. De Filio Dei. Hieron. in id Hierem. 1. *Prophetam de ingentibus dedite, Christum qua hominem Prophetam fuisse docent.*

5. Disputant hic nonnulli de gratia auxiliante, an in Christo qua homine, fuerit? Negant lexiciantem nonnulli: alij vero adiuantem, & cooperantem in illa: quia visio Clara Dei, ex eaque ortus amor ignis in Christo fuere ad quamcumque virtutem exercendam: præcipue cum ad sit pro obiectis aliarum virtutum à Charitate proponendis scientiæ per se, & per accidens infusa animæ Christi Domini. Sed nescio, quid omnino hæc cognitionibus, ut gratiæ auxiliantes, & sint, & nominentur, deficiat: atque, ut voluntatis Christi liberam, & honestam operationem præueniunt excitantes, vel ad opera virtutum sollicitant, adiuuantes, ac tandem, ut cum voluntate suo imodo operantur, cooperantes formaliter sint, ac propriissime compelluntur, sine obiecto negantes quid aliud sanctæ aliæ cogitationes habeant, vnde formaliter, & rigidè sic dicantur: sed de hoc tantum quod solum quæstionibus de nomine, quos odis pessimi locum facere potest.